

Voorzitter: Tjeenk Willink

Tegenwoordig zijn 68 leden, te weten:

Baarda, Barendregt, Van den Berg, De Boer, Boorsma, Van Boven, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Van Dijk, Ermen, Fleers, Van Gennip, Van Gijzen, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, Heijmans, Heijne Makkreel, Hilarides, Hoefnagels, Holdijk, Huberts-Fokkelman, Jaarsma-Buijserd, Kassies, Korthals Altes, Van Kuilenburg-Lodder, Kuiper, Van Leeuwen, Van Leeuwen-Schut, Luimstra-Albeda, Luteijn, Mastik-Sonneveldt, Van der Meer, Mertens, Van der Meulen, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Van Muijen, Pit, Pitstra, Postma, Pröpper, Redemeijer, Rongen, De Savornin Lohman, Schinck, Schuurman, Schuyer, Spier, Staal, Steenkamp, Stevens, Talsma, Tiesinga-Autsema, Tjeenk Willink, Tuinstra, Tummers, Van Veldhuizen, Veling, Van Velzen, Vermaat, Vis, Vriskoop, Wagemakers, Van Wijngaarden, Van de Zandschulp en K. Zijlstra,

en mevrouw Schmitz, staatssecretaris van Justitie, en mevrouw Netelenbos, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Gelderblom-Lankhout, Baarveld-Schlaman, Eversdijk en R. Zijlstra, in verband met het bijwonen van een vergadering van de WEU te Parijs;

Coenemans, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee, dat mij uit beraad van de vaste commissies voor Europese Samenwerkingsorganisaties, voor Binnenlandse Zaken en voor Justitie is gebleken, dat het niet nodig is zijdens deze Kamer het voorbehoud tot uitdrukkelijke instemming in stand te houden ten aanzien van de ontwerp-besluiten opgenomen in de agenda voor de eerstvolgende bijeenkomst van de zogenaamde JBZ-Raad. Gelet op het feit dat het beraad in de Tweede Kamer tot een gelijke conclusie heeft geleid, stel ik u voor, het genoemde voorbehoud op te heffen en dit mee te delen aan de betreffende bewindslieden.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Aangezien voor verschillende verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd en voor algemene maatregelen van bestuur die zijn voorgehangen en gedrukt onder de nummers 23907, 23908, 23914, 23916, R1516, 23917, R1517, 23918,

23919, 23920, 23921, R1518, 23922, 23923, R1520, 23924, 23926, 23927, R1521, 23928, R1522, 23931, 23932, 23933 en 23939 de termijn is verstreken, stel ik vast, dat wat deze Kamer betreft de ter stilzwijgende goedkeuring overgelegde stukken zijn goedgekeurd.

Aangezien zich gisteren nog sprekers hebben aangemeld voor de plenaire behandeling van wetsvoorstel Wijziging van de Vreemdelingenwet (veilig land van herkomst) (23588) zal de behandeling in eerste termijn van de kant van de Kamer meer tijd vergen. Ik stel daarom nader voor, na de eerste termijn de behandeling van dit wetsvoorstel te schorsen teneinde de staatssecretaris van Justitie de gelegenheid te geven haar antwoord voor te bereiden. Gedurende deze tijd kan de Kamer dan wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het basisonderwijs en de Interimwet op het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs inzake de bevoegdheid voor het geven van onderwijs in niet-Nederlandse taal en cultuur (23553) afhandelen. Aansluitend zal de verdere afhandeling van de Vreemdelingenwet plaatsvinden en daarna voor de dinerpauze de eerste termijn van de kant van de Kamer inzake wetsvoorstel "Weer samen naar school". Na de dinerpauze zal de verdere afhandeling van dit wetsvoorstel plaatsvinden.

Aan de orde is de behandeling van de wetsvoorstellen:

- Wijziging van de Wet van 1 oktober 1992 houdende bijzondere regels met betrekking tot het recht op uitkering als bedoeld in de Uitkeringswet gewezen militairen alsmede

wijziging van die wet (Stb. 573) (23776);

- Wijziging van de Wet op de onderwijsverzorging in verband met de verlenging van de werkingsduur (23794);

- Aanvulling van de Boeken 3, 6 en 8 nieuw BW met regels betreffende de aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen en verontreiniging van lucht, water of bodem (21202).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- het wetsvoorstel Wijziging van de Vreemdelingenwet (veilig land van herkomst) (23588).

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Glasz** (CDA): Voorzitter! Dit is de eerste keer dat wij met de staatssecretaris over deze materie mogen discussiëren. Ik hoop op een vruchtbare gedachtenwisseling en op een goede discussie.

Dit wetsvoorstel kan men zien als een voorbeeld van Europese harmonisatie. Het is de eerste tranche van het veilige-landenconcept. Nu gaat het om het land van herkomst, straks ook om de derde landen. Wij volgen daarbij het Duitse voorbeeld. De leidende gedachte bij dit wetsvoorstel is dat als wordt vastgesteld dat een vreemdeling afkomstig is uit een veilig land, een toelatingsverzoek als vluchteling niet wordt ingewilligd wegens kennelijke ongegrondheid, tenzij bijzondere omstandigheden reden geven tot gegronde vrees voor vervolging.

Het theoretische verschil met de tot dusver geldende procedure is dat de bewijslast wordt omgekeerd. De Staat kan primair volstaan met te wijze op het veilige land van herkomst, terwijl de aanvrager de bijzondere omstandigheden moet aantonen. De bedoeling is, de beheersing van de instroom en het niet-toelaten van de onechte asielzoekers om zo voldoende ruimte te houden en te bieden voor de echte vluchtelingen.

De fractie van het CDA onderschrijft dat uitgangspunt en steunt die koers. Ook wil zij haar steun niet

onthouden aan dit wetsvoorstel. Wel moet ik daarbij een paar substantiële kanttekeningen plaatsen die de verwachtingen die de regering zegt te hebben van de effecten van dit wetsvoorstel aanmerkelijk relativeren.

Want wie wil luisteren naar de praktijk, dieper op de zaken ingaat en zich inzicht verwerft in de aard en de omvang van de knelpunten bij de toelatingsprocedures moet tot de conclusie komen dat mogelijke positieve effecten veel te hoog worden ingeschat. Het lijkt niet gerechtvaardigd op voorhand winst in te boeken.

Een van de gevaren die de wetgever bedreigt, is de gedachte dat met regelgeving het doel is bereikt. Maar de werkelijkheid moet dan nog beginnen. Als die werkelijkheid anders uitpakt, smelten premature verwachtingen en te zonnige prognoses als sneeuw voor de zon. Die vorm van autisme hangt de wetgever per definitie boven het hoofd als wij niet goed luisteren naar de praktijk. Doen wij dat wel, dan kan het zijn dat die praktijk ons na kortstondige euforie weer met beide benen op de grond zet. Zo ook in dit geval.

Uit de veilige landen plegen relatief weinig vluchtelingen te komen. In de Tweede Kamer is dat ook uitvoerig naar voren gekomen. Gebeurt dat wel, dan is er als regel iets bijzonders aan de hand. De nieuwe wettekst zegt dat de vreemdeling zich moet kunnen beroepen op bijzondere omstandigheden die het vermoeden kunnen wekken dat hij gegronde redenen voor vervolging te vrezen heeft, ook al wordt het land van herkomst in het algemeen als veilig gekenschetst. In wezen is dat echter nu ook al zo.

Ook in de nieuwe opzet, bij omkering van de bewijslast, dus net als in de huidige situatie, blijft het vluchtverhaal onderwerp van bespreking en beoordeling. De beslissing van de overheid dienaangaande blijft vatbaar voor bezwaar en beroep. Zeker, men mag hopen op ontmoedigingseffecten in de preventieve sfeer. Procedureel valt echter nauwelijks of geen verbetering te verwachten. Dit alles geldt voor een veilig land van herkomst.

Ernstiger is wat ik noem de gevoelige knauw die het veilige-landenconcept als zodanig, dus met inbegrip van de tweede tranche van veilige derde landen, als hoop voor

de reductie van de instroom heeft gekregen, en wel vorige week op het symposium *Wetgeving en vreemdelingen* in het Vredespaleis. Daar zei de landelijke coördinator van de vreemdelingenkamers, de vice-president van de Zwolse rechtbank Van Dijk, dat de wetgeving niet echt helpt en dat de effecten schromelijk worden overschat. Dat is de man die het nieuwe systeem van decentrale vreemdelingenkamer-procedures heeft opgezet. Hij wijst erop dat de voorgestelde wetgeving niet tot gevolg zal hebben dat de rechterlijke procedures ontstopt raken. Sterker nog: door de op zichzelf toe te juichen versterking van de Immigratie- en naturalisatiedienst, waardoor in het voortraject versnelling kan worden bereikt, wordt het stuwmeer voor de vreemdelingenkamers nog voller. Het is net zoals bij de files op de autowegen: één stukje snelweg lost niets op.

De toegangswegen tot de rechtszitting zijn volledig verstopt geraakt. Naar de schatting van deze vreemdelingenrechter zal de wachtlijst van de te behandelen vreemdelingenzaken op 1 januari aanstaande zijn toegenomen tot 10.000. Dit heeft z'n effecten op alle andere schakels in de keten. De aanmeldingscentra stromen niet door en de opvangcentra zitten propvol. De praktijk houdt ons dus voor, en dat is de harde werkelijkheid, dat het veilige-landenconcept vermoedelijk geen soelaas biedt.

Voorzitter! Wat zegt het kabinet? Als Tweede en Eerste Kamer nu maar voor 1 januari beide wetten aannemen, dan zal er een keer ten goede zijn. Baten worden al ingeboekt op basis van een verwachte reductie van asiel-aanvragen van 55.000 dit jaar tot 35.000 voor 1995. Dat zijn er dus 20.000 minder dan dit jaar. Maar als de praktijk gelijk heeft, dan is dat een onverantwoorde voorstelling van zaken. De gedachte dat het wel mee zal vallen, wordt door de praktijk volstrekt niet ondersteund. De staatssecretaris heeft eerder laten weten dat naar haar mening de verwachte toestroom voor 1995 vele malen hoger uitkomt, maar het kabinet lijkt deze uitspraak te hebben overruled.

Wij zijn daarmee op een gevaarlijk pad gekomen. Te zonnige prognoses verworpen tot illusiepolitiek. Ik wil daar ernstig tegen waarschuwen. Het